

ÇOCUK EĞİTİMİNDE

ANNE BABALARA ÖNERİLER

Ergenlik Dönemi

Değerli Vatandaşlarım,

Almanya'daki Türk toplumunun çözüm bekleyen bir çok sorunu vardır. Çözüm bekleyen bu sorunların içinde en önemli ve öncelikli olanı eğitimidir. Bu sorunların ortaya çıkışında eğitim eksikliği ve yetersizliğinin büyük etkisi vardır. Toplumumuzun geleceği çocuklarımızın eğitimine vereceğimiz öneme bağlıdır.

Bu amaçla eğitim Ataşeliğimiz vatandaşlarımızı, eğitim konusunda bilgilendirmeye yönelik bir çalışma başlatmıştır. Bu çalışmayla, vatandaşlarımız Baden Württemberg Eyaleti eğitim sistemini Türkçe olarak çeşitli yönleriyle yakından tanıma imkanına kavuşmaktadır.

Çocuklarını hayata diğer bir deyişle geleceğe hazırlama sorumluluğunu taşıyan siz yurttaşlarımın bu hizmetten gereği gibi yararlanacağına inanıyorum.

Çetiner KARAHAN
Başkonsolos

Değerli Veliler,

Çocuklarımız en değerli varlığımız, geleceğimiz, umudumuzdur. Onları sağlıklı bir şekilde büyütmek ve hayata hazırlamak, en önemli görevimizdir. İyi bir geleceğin garantisi iyi bir eğitimidir. Çocuklarımızın okul başarısını yakından izlemek ve bir meslek sahibi olmalarını sağlamak her veli için haklı bir gurur ve övünç vesilesidir.

Almanya'da Türk çocuklarının kaderini değiştirecek, geleceklerini aydınlatacak, tek çıkış yolu eğitimidir.

Konunun bu öneminden dolayı Karlsruhe Başkonsolosluğu Eğitim Ataşeliği, Baden-Württemberg Eyaleti Eğitim sistemini çeşitli yönleriyle tanıtan, bir dizi broşürü hazırlayıp yayıma sokmaktadır. Böylece velilerimiz, Baden-Württemberg Eyaleti eğitim sisteminin sunduğu imkanların farkına varacak ve onlardan en iyi biçimde yararlanabileceklerdir.

“Çocuk Eğitiminde Anne Babalara Öneriler” ana başlığı altında size sunulan bu e-kitapları hazırlayan rehber öğretmenlerimizden Dr.Osman Nejat Akfırat'a teşekkür ederim. Kitaplar, herkesin kolay anlayabileceği bir dille kaleme alınmış ve her konu ayrı bir başlık altında ele alınarak, konunun bütünlük içinde kolayca kavranabilmesi sağlanmıştır.

Çocuklarımızın eğitiminden daha önemli bir işinizin olmadığını tekrar hatırlatır, bu e kitabın, bu görevinizi yerine getirmenizde önemli bir katkı sunacağını, umuyorum.

Murat ÇELEBİ
Eğitim Ataşesi

ÇOCUK EĞİTİMİNDE ANNNE BABALARA ÖNERİLER

Dr.Osman Nejat Akfırat

Gelişim hayat boyu devam eder. Bireyin genel gelişimini tamamlaması açısından en önemli dönemler 0-18 yaş arası yaşanır. 0-18 yaş arası çocuk 6 değişik süreç yaşar.

1. Doğum Öncesi Dönem
2. Bebeklik Dönemi (0-3 Yaş)
3. Okul Öncesi Dönem (3-6 Yaş)
4. Çocukluk Dönemi (6-12 Yaş)
5. Ergenlik Dönemi (12-14 Yaş)
6. Gençlik Dönemi (14-18 Yaş)

Ergenlik Dönemi (12-14 Yaş)

ZİHİNSEL GELİŞİM

Bu dönemde çocuk tartışmaları sever, düşüncelerini ifade etmek ister. Özellikle mantık üzerinde yoğunlaşır. Artık yavaş yavaş mantık oyunlarına ısınır ve mantıksal sonuçlar çıkarmaya başlar. Olaylara çok yönlü bakmaya başlarlar. Öte yandan resim, müzik, şiir, dans gibi duyu ve düşüncelerin sembollerle aktarıldığı etkinliklere ilgi artar.

Ergenlik döneminde zihinsel gelişimin dikkat çeken bir başka özelliği de ben merkezliktir. Düşünce çakışması olarak ortaya çıkar. “ben her şeyle başa çıkabilirim, bana bir şey olmaz, yetişkinler beni anlamıyor ifadelerini ergene kullandırır.

Ergen başkalarının düşüncelerini kavramlaştırabilirken, başkalarının düşüncelerinin yöneldiği nesnelere ile kendi yöneldiği nesnelere birbirinden ayıramaz. Ergen fizyolojik değişmeye bağlı olarak kendisine yönelik olduğundan, kendi zihni faaliyetleri ile başkalarının ne düşündüğünü ayıramamaktadır. Diğer insanların da kendisi gibi ergenin davranış ve görüntüsü ile meşgul olduklarını düşünmektedir. Bu doğrultuda, ergenin başkalarının da kendi davranış ve görünüşü ile ilgili olduklarını düşünmesi, ergenlik çağının ben merkezliliğini oluşturur. Ergen kendi beğenisi ile başkalarının beğenisini ayıramamaktadır. Bu nedenle de büyüklerin neden davranış ve giyim tarzına beğenmediklerini anlayamamaktadır. Aynı ben merkezlilik karşı cinse yöneltilen davranışlarda da görülür. Ayna karşısında iki saat saçını tarayan genç büyük bir olasılıkla karşı cinste yaratacağı büyük tepkiyi hayal etmektedir. Duygularının çok özel olduğuna ve ölümsüzlüğüne olan inanç ergenin kişisel efsanesi olarak nitelendirilebilir.

Ergenlik ben merkezliliği ki aşamalı bir geçiş ile ortadan kalkar. Zihinsel düzeyde kendi düşünceleri ile başkalarının düşüncelerini ayırt ederek, duygusal düzeyde başkalarının duygularını kendi duyguları ile birleştirerek gerçekleşir.

AİLEYE ÖNERİLER

Aile bu dönemde çocuklar her konuda konuşmalı, ona fikir danışmalıdır. Böylece çocuğun mantıklı çıkarım yapma yönü gelişir. Karşılıklı fikir alış-verişi ile çocuğun bilgi düzeyi artar. Ayrıca kendisini ifade ettikçe iletişimi zihinsel açıdan gelişir ve olumlu bir yön kazanır. Ergen ben-merkezliliği ile ilgili olarak aile ergene makul ve anlayışlı davranmalıdır.

BEDENSEL GELİŞİM

Bu dönemde kemikler hızla büyür. Kemiklerin büyümesi zaman zaman kısa sürede gelişir, zaman zaman bu gelişim duraksar. Büyük ve küçük kaslar boyut yönünden büyür. Ayrıca çocuğun kaslarla koordinasyon ve beceri düzeyi de artar. Çocuk genelde bu yaşlarda çeşitli spor alanlarına yönelir. Bu dönem bedensel yönden çocukların çok enerjik olduğu ve enerjilerini aktarmaları gereken bir dönemdir.

Buna ek olarak kilo artışları da görülebilir. Bunun aksine çocuk, boy uzaması ile daha zayıf da görünebilir.

AİLEYE ÖNERİLER

Aile çocuğun spor, dans gibi bedensel aktivitelere zaman ayırmasına müdahale etmemeli aksine onu desteklemelidir.

Ergenlik çağında en önemli değişikliklerden biri, kilo ve boy değişimidir. Aile çocuğun bu konularda fazla üstüne gitmemelidir. Çünkü bu değişiklikler bir dönem sonra yerine oturacaktır ve kişilerin kendine özgü bireysel görünümünü oluşturacaktır.

CİNSİYET GELİŞİMİ

Ergenlik döneminde cinsiyet açısından önemli değişiklikler başlar. Bu yaşlar arasında vücutta hızla değişiklikler olur. Vücut tüylenir, genital sistem cinsiyet yönünde gelişmeye bir takım salgıları ve hormonları devreye sokmaya başlar. Erkeklerde yüz bölgesinde tüylenmeler meydana gelir. Kızlarda özellikle bu yaşlarda menstrasyon (adet kanamaları) başlar. Bu kız

çocuklar için alışılmışın dışında, uyum sağlaması zor önemli bir dönemdir. Çocuklar bu dönemde yavaş yavaş aileden kopup arkadaş çevresi ve karşı cinse ile daha çok iletişim kurmaya başlar.

AİLEYE ÖNERİLER

Bu dönem çocuklarınız ile duygusal bağ kurmanız için çok önemli bir dönemdir. Bu dönemde çocuklara gereken aile desteğini ve rehber davranışları gösterirseniz, ileride çocuğunuzda sorunların görülme olasılığı büyük ölçüde azalır. Buna şu şekilde başlayabilirsiniz; çocuğunuz ergenlik çağına girmeye başladığı ve değişiklikler yaşadığı zaman bu değişiklikler hakkında onunla konuşun, ona bu değişikliklerin onun cinsel kimliğini kazanması için ne kadar gerekli olduğunu anlatın. Özellikle kız çocukların mensturasyon (adet kanamaları) fizyolojisi hakkında ailesinden bilgi alması çok önemlidir.

Aile çocuğun arkadaşlarına karşı daha ilgili olmasına kızmamalıdır. Eğer çocuğunuzun zarar görmesinden korkuyor iseniz arkadaşlarını evinize bir yemeğe davet edip onlarla tanışıp konuşarak ve çocuğunuzla da sürekli arkadaşları hakkında konuşarak arkadaşlarının da nasıl kişiler olduğunu anlayabilir ve çocuğunuzla arkadaşları hakkında konuşarak olası olumsuz durumlara da engel olabilirsiniz. Onun onaylamadığınız bir arkadaşı var ise de yalnızca fikrinizi ve gerekçelerinizi anlatmalısınız. Çocuklar da bireydir, onları yönlendirebiliriz, ama onların da bağımsız bir yapısı vardır ve onları kontrol altına alamayız.

SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİM

Bu dönemde çocuğun kendini algılayışı değişmeye başlar. Kimlik arayışı içine girer. Arkadaşları onun için çok önemli bir modeldir, karşı cinsle iletişimi artar. Duygusal bir dönemdedir, özellikle fiziksel görünümü konusunda çok hassastır.

AİLEYE ÖNERİLER

Bu dönemde çocuklar kimlik karmaşası içinde olduğu için aile ona her açıdan örnek olmaya, onunla konuşmaya ve ona rehber olmaya çalışmalıdır. Örneğin; çocuk o dönemde popüler olan müzik gruplarına vb. özenmekte ve onlar gibi giyinmek istemektedir. Aile buna karşı çıkmamalı, ama çocuk çok sıra dışı ve toplumun yadırgayacağı şekilde bir görünümde ise aile bu konuda onunla konuşmalı, bu şekilde giyinmenin onun açısından ne tür olumsuzluklara sebep

olacağını uygun dille anlatmalıdır. Çocuğun fiziksel görünümünde olan değişiklikler hakkında ona rehberlik etmelidir.

AHLAK GELİŞİMİ

Çocuklarda bu dönemde geleneksel ahlaki değerlerin ön plandadır. Kimlik bocalamasının sürmesi nedeniyle hem uyulması gereken kuralları görüp hem de isyankar olabilme davranışı görülebilir. Topluma uyum sağlam ve grup mantığına göre “Herkes yaparsa ben neden yapmayayım!” mantığıyla uyum sağlayabilirler. Sevdikleri, kendisine yardım ve ilgi gösteren, dış görünüşünü, bazı özelliklerini beğendikleri büyüklerini ahlaki bakımdan model alırlar.

AİLEYE ÖNERİLER

Aile çocuğa gelenek, görenek, değer yargıları, ahlaki konular açısından örnek olmalı, toplumun değerlerinden, tabularından, genel ahlaki kurallarından bahsetmeli, çocuğa “Olması gereken” olarak anlattığı davranışların aksini kendisi göstermemelidir. Çocuğa örnek olmada çocuğun aileden en yakın gördüğü kişi de önemli bir yer tutar.

MESLEKİ GELİŞİM

Orta çocukluk ya da ön ergenlik dönemi 10-15 arasında olup ilköğretimin ikinci kademesine denk gelmektedir. Bu dönemdeki çocuklar artık ergenlik dönemine girmiş hem fizyolojik hem de bedensel bazı dönemde ki mesleki davranışları kazanmış olur. Bu dönemde meslek gelişiminde ‘**Deneme Dönemi**’ denmektedir.

Bu yaştaki çocuklarda genellikle gözlenen mesleki davranışlar:

- Mesleki faaliyetlerle temel beceri ve ilgileri arasında var olan ilişkiyi anlama
- Çeşitli yeteneklerden hangilerin kendisinde güçlü olduğunun farkına varması
- İlgilerin belirginleşmesi ile bazı faaliyetleri daha çok yapmak, bazılarından uzaklaşmak isteme
- Hayattan neler beklediğini nelere nem verdiğini ayırdında olmak
- Toplumda var olan sosyal ve ekonomik olanakları inceleyerek iş veya eğitim olanaklarını araştırmak
- İş ve oyun için zamanı planlaya bilme
- Hayata atılmaya da ileri eğitime devam etme seçenekleri üzerinde düşünme ve araştırma yapma.

Çocukluk çağında meslek seçimi gerçeklikten uzak olup hayali ve arzulu iken ön ergenlik dönemine yaklaştıkça yaşamda gerçeklik faktörünün rolü artar, kişi meslek seçme sorumluluğunun bilincine varır. İlgi ve yetenekleri giderek ayrışmaya başlar. Yine yetenek ve ilgilerin mesleki amaçları belirlemede önem kazandığı görülür. Bu dönemde başlarında meslek tercihleri önce ilgilere dayanırken, daha sonra yeteneklerde dikkate alınarak mesleki tercihler ifade edilir. İlköğretimin tamamlanması ile çocuğun genel eğitimi ya da meslek eğitimine devam etme ile hayata atılıp iş edinme üzerinde karar vermesi gerekmektedir. Bunun için önce genel ve özel yeteneği ile mevcut eğitim seçeneklerinden hanginse uygun olduğunu belirlemek durumundadır. Çocuk temel eğitim sırasına birçok ders almış başarısını çeşitli ortamlara sınama fırsatı bulmuştur. Bu dönemde çocuk karar verirken yeteneklerini, ilgilerini, eğitimden ve hayattan neler beklediğini, mali olanaklarını göz önüne alarak, iş ve eğitim olanaklarını incelemek gerektiğinin farkına varmıştır.

AİLEYE ÖNERİLER

- Çocuğunuzun ilgi duyduğu alanları belirleye bilmek için hangi tür faaliyetleri yapmaktan hoşlandığını hangi tür faaliyetleri yapmaktan hoşlanmadığı konusunda onunla konuşabilir, çevresindeki kişilerden aldığı bu konudaki geribildirimleri ve kendi kişisel gözlemlerinizi onunla paylaşabilirsiniz.
- Kendi gözlemlerinizi de dikkate alarak çocuğunuzun evde ve okulda başarı ile yaptığı işler hakkında onunla konuşabilirsiniz.
- Çocuğunuzun yetenek ve ilgilerine uygun bir meslek seçe bilmesi kadar meslekler hakkında bilgi sahibi olmasına yardımcı olabiliriz.

Özellikle çocuğunuzun bir meslek hakkında şu tür bilgilere sahip olması gerekir:

- Meslek mensubu bir gün içinde ne gibi işler yapmaktadır?
- Çalışan kişi başlıca ne gibi faaliyetlerde bulunarak nelerle uğraşmaktadır?
- Mesleğe girebilmek için sahip olması gereken özellikler(Fiziksel, psikolojik özellikler, genel yetenekler düzeyi yada özel yetenekle, yaş sınırı gibi) nelerdir?
- Mesleğe girebilmek için gerekli eğitim düzeyi nedir? Çıraklık, kurs, staj gereklimidir?
- İş nasıl bir ortamda yürütülmektedir?
- Mesleğin çalışma koşulları nelerdir?
- Çalışmalarının elde ettiği en düşük ve en yüksek kazanç düzeyi nedir?
- Meslek üyelerinin ilerde iş bulma olanağı ne kadardır?

Çocuğunuzun ilđlendiđi meslek hakkındaki sorulara cevap bulabilmesi ona yardımcı olabilmemiz için;

- Kendi mesleğiniz ya da yakın çevrede bulunan insanların meslekleri hakkında çocuğunuzla konuşabilir, onun bu konuda gözlemlerini dinleyebilir ya da bizzat iş ortamınıza onu götürerek doğrudan yaşantı edinmesini sağlayabilirsiniz. Çocuđunuzu TV, radyo programları, kitaplar, bilgisayar programlarından ya da okulundaki rehber öğretmeninden yardım alarak meslekleri tanınmasına teşvik edebilirsiniz.
- Çocuğunuzun değişik iş yerlerine ziyaret ederek, yarım zamanlı işlerde çalışarak meslekler hakkında bilgi toplamasını sağlayabilirsiniz.
- Çocuđunuzu meslekleri tanıtıcı konferanslara katılmaya, çevresindeki kişilere meslekler hakkında soru sormaya teşvik edebilirsiniz.
- Çocuğunuzla meslekler hakkında öğrendiği bilgileri tartışmak, öğrendiği bilgileri bütünleştirmesini sağlayabilirsiniz.
- Çocuğunuzun gelecekteki mesleki plan ve hedefleri üzerinde şu anki ilgi ve yeteneklerinin ne kadar önemli olduğunu anlamasına yardımcı olabiliriz.
- Sizin için çalışmanın ne ifade ettiğini çocuğunuzla konuşarak, insanların yalnızca para kazanmak için çalışmadığını anlamasına yardımcı olabilir, çalışmanın kendisi için anlamını bulmasına ve hayattan ne beklediği konusunda fikir sahibi olmasını sağlayabiliriz.